СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 7. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 11 січня 1932. | VOL. XL. No. 7. Jersey City, N. J., Monday, January 11, 1932. | THREE CENTS.

РІЗДВЯНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ В СТАРІМ КРАЮ.

ДАЛІ СПЕРЕЧАЮТЬСЯ ЗА ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ

ВАШИНГТОН. — Справа допомоги безробітним далі викликує оживлені дебати, які ні трохи не наближають дійсної допомоги.

Вілієм Ґрін, голова Американської Федерації Праці, далі закликає стейтові й федеральний уряди, спішити з допомогою безробітним. Ґіфорд, голова президентової допомогової орґанізації, далі виступає проти того, щоб федеральний уряд давав допомогу безробітним, як довго стейтові й міські уряди це ще можуть самі робити.

Торговельна Палата Злучених Держав повідомила конґрес, що вона теж противиться даванню допомоги безробітним з федерального скарбу. Палата нічого не каже проти домагання залізниць, які тепер добиваються дуже завзято допомоги зі скарбу для себе.

Президент Гувер додав до цеї дискусії ще становище уряду. В своїй звичайній розмові з ґазетярами заявив він, що допомогою для безробітних повинні заниматися міські й стейтові уряди, бо, мовляв, федеральний уряд мусить ощаджувати гроші, а це тому, що ніхто не може довести до добробуту, розкидаючи свої ощадности.

УЧЕНІ ЗА ЛЕГКІ АЛЬКОГОЛІЧНІ НАПИТКИ.

ВАШИНГТОН. — Перед сенатським комітетом для фабрикатів виступали американські вчені з зізнаннями за вживання легкого пива й вина.

Говорив наперед Яндел Гендерсон, професор Єйлського університету. Він заявив, що досвіди над студентами переконали його, що вживання пива в умірковaній скількости не шкодить. Професор рівночасно підчеркнув шкідливість сильних алькогольних трунків, але звернув увагу сенаторам, що саме прогибіція заставила Американців пити сильні трунки.

Д-р Чарлз Норис, головний медичний екзамінатор міста Ню Йорку, заявився не менше виразно за пиво. Рано треба людині склянки кави, щоби розбудитися, а вечером — для успокоєння нервів перед спанням — нема нічого ліпшого, як склянка слабого пива.

На переслуханню були тоді провідники прогибіційного руху.

„МУНІЯ ЗАСУДЖЕНО НЕЗАКОННО" — КАЖЕ КОМІСІЯ ВИКЕРШЕМА.

ВАШИНГТОН. — Підкомісія комісії Викершема, встановлена президентом для розглянення виконування законів в Америці, подала сенатови рапорт про справу Мунія. Рапорт каже, що засуд Мунія був великим нарушенням справедливости.

Поліційні урядники Каліфорнії, що були вмішані в справу Мунія, обурюються на цей рапорт; мовляв, їх ніхто з членів комісії не питав про справу.

ТЕЖ ПРИЧИНОК ДО ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — На приказ департаменту фльоти арештовано недавно 20 членів прибережної сторожі за те, що вони брали хабарі від пачкарів алькоголю та дивилися крізь пальці на пачкарство.

Чотирох з них уже судив воєнний суд.

ПРИДУМАВ ПЛИВАЮЧУ ЦЕГЛУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах хемічних товариств у готелю Ню Йоркер виступив з відчитом і демонстрацією хемік, д-р Чарлз Фредерик Берджес, та демонстрував придуману ним пливаючу цеглу.

Берджес демонстрував свій винахід слухачам та доказував, що винахід зменшить роботу мулярів на половину, а рівночасно не ослабить будови, бо пливаюча на воді цегла має такусаму силу, як теперішня, тяжка.

ПОЛАГОДЖЕНО СТРАЙК ВІЗНИКІВ ВУГЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Представники юнії візників та товариства торговців вуглям підписали угоду, на основі котрої суперечку між організаціями за заплату віддається до вирішення полюбовному судови. Робітники вертають негайно до роботи.

До угоди довів, кажуть, Вин, нюйорський комішенер здоровля.

ХЛОПЕЦЬ УБИЙНИК.

ДОЙЛСТАВН (Пенсилвенія).—Кора, жінка фармера Елмера Бартоломю, знайшла в стодолі тіло свого мужа. Поліція переконалася, що Бартоломю згинув від вистрілу з рушниці. Вона звернула сейчас увагу на те, що з фарми пропав 14-літний фармерський помічник, Стенлі Висмер, а рівночасно пропав автомобіль фармера. 5 годин після знайдення тіла в Лендсдейл, 10 миль від фарми, придержано хлопця, і цей скоро признався, що він убив фармера, щоби взяти собі його автомобіль та поїхати відвідати свою матір.

Він боявся просити фармера, щоби його повіз, бо знав, що Бартоломю не захоче його підвезти.

НАРАДИ БРІНІНҐА З ГІТЛЕРОМ.

Канцлер Брінінґ відбув наради з лідером фашистів, Гітлером. Кажуть, що Брінінґ нахиляв Гітлера згодитися на продовження терміну для президента Гінденбурґа після 7 років, установлених конституцією. Сім років президентури Гінденбурґа кінчаться 5 травня. Коли всі лідери партій, крім комуністичної, погодяться на продовження терміну президента Гінденбурґа, то Брінінґ негайно скличе райхстаґ для оформлення цього рішення.

„СПАСИТЕЛЬ ЛЮДСТВА" КРИШНАМУТРА.

Перед кільканацятьма роками проголосили теософи Джидду Кришнамутру „новим спасителем"... У розмові з представником лосенджелського часопису „Геральд Екзамінер" заявив Кришнамутра, що він зрікається накиненого післанництва. Колись вірив він Анні Безант, коли вона назвала його післанцем неба, — бо тоді був ще дитиною. Тепер він переконанався, що він не „спаситель людства", а така людина, як усі. Кришнамутра повернув мілонерові чудовий замок у Каліфорнії, та інше майно, яким його обдарували теософи. Покищо є він ще членом теософського товариства. Закінчив свою ґутірку з представником часопису: „Тепер ви знаєте, що я такий же післанець неба, як і ви... Хай ці мої слова припинять зайвий гомін часописів і від сьогодня перестануть про мене писати".

ПІМСТА ОБУРЕНОЇ ДІВЧИНИ.

З дівочим серцем нема жартів і покинена дівчина також має способи пімсти. Ден Шіґен у Ню Гейвен, Конн., любився з Меріон Бішоп, а відтак покинув її. Зараз зачали сипатися на нього наслідки. Три погребники зголосилися, щоби погребати Дена Шіґена, і він мав немало труду, доказуючи, їм, що ще жиє і хоче дальше жити. Відтак прийшли чотири лікарі лічити його від недуги, якої він не мав. З ресторану доставлено йому сендвічів за 15 долярів, хоч він їх не замовляв. Приїхали по нього чотири таксівки, щоби забрати його на проґульку. Малир прийшов, щоби помалювати йому напис, якого він не потребував. Зголосилися три дівчині, що хотіли дістати від нього посаду з платнею 40 долярів тижнево, хоч він не мав роботи ні для одної. Дістав стоси вінків та квітів. Накінець Шіґенові було того забогато. Він удався за допомогою до поліції і ця арештувала дівчину.

НАСЛІДКИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРІЗИ В БРАЗИЛІЇ.

В Ріо Прето втікли з вязниці 43 вязнів. Декотрі вже зголосились, коли побачили крізу, але многі позістають на вільнім воздусі. Поліція нібн шукає, але чи виловить усіх? Тепер у Бразилії не лише втікають з арешту, але і зі шпиталю. Ніхто слабих не ловить; можуть розносити заразливі недуги серед крізи.

ЗА ДОЛЯРИ — МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ.

В останньому часі викрили в краківському університеті скандальну аферу. А саме виявилося, що за приняття на тамошній медичний виділ, а також за нострифікацію заграничних лікарських диплъомів, треба було в численних випадках платити високі суми, від 400 до 600, а то й більше долярів. Секретар медичного виділу, Кіппер входив через усяких посередників в порозуміння з особами, які старалися, щоби їх прийняли на медичний факультет Ягайлонського Університету, а радше з їхніми батьками. Свої пляни проводив в життя при помочі всяких махінацій, а передовсім вичеркуванням назвиськ принятих виділовою радою студентів та вписуванням на їх місце своїх „протеґованих", які склали відповідний окуп. Подібно ділялося з тими, що хотіли мерщій знострифікувати свої дипльоми. Отсі практики продовжувалися би й дальше, колиб не один випадок, що викрив зловживання. А саме один добродій з Ряшева, не зважаючи на ріжні перешкоди та передовсім на „нумерус клявзус", хотів конче бачити свого сина на медичному виділі. При помочі свого краківського приятеля розвідався, що його бажання може бути сповнене, якщо тільки заплатить 450 дол. Та хоча він те зробив і на пізніше нове домагання ще й доплатив 150 дол., всеж таки не дочекався приняття свого синка на вимріяну медицину. Тоді вірвався йому терпець і повідомив про все, кого слід. Покищо арештовано тільки головного „махера", згаданого вже секретаря медичного виділу, Кіппера. Крім цього у звязку зі слідством на терені університету, яке провадить декан медичного виділу Рутковський, мають виключити кільканацятьох студентів-медиків, хоч вони є вже на вищих роках, а також кількох нострифікантів, бо їхніх імен не знайдено між принятими виділовою радою. Цікаво, що вістки про цю справу знаходимо тільки в жидівській пресі, зате нема їх у польській. Може тому, що це справді дуже неприємна справа, яку краківський університет старається по змозі ліквідувати тихцем.

ГОЛОД У БРАЗИЛІЇ.

Страшний голод в Сеара. З Ріо де Жанейро пишуть, що в Сеара страшна посуха. Багато людей без кавалка хліба, а число голодуючих уже доходить до 50,000. Одинока рада — поміч уряду.

ГАРНИЙ УЧИТЕЛЬ.

Львівська поліція арештувала приватного вчителя Мечислава Осядача під замітом сексуальних вибриків на своїх учениках і ученицях. Це той самий, що його усунули з посади за намагання використати темряву на представленні фільми в кіні „Рай" — родина тієї учениці, що до неї він надто „залицявся", заскаржила його до суду; родичі одного з його учеників домагалися його арештування.

ЮВИЛЕЙ „ЛЮТНІ" І „ГАЙДАМАЧЧИНА".

Дня 7 грудня м. р. львівське товариство „Лютня" святкувало пятьдесяті роковини свого істнування. На свято прибули численні делеґати з цілої Польщі, які складали привіти та побажання. З пієтизму для польської пісні й товариства, в якому членами були колись і наші громадяни, на ювилейному концерті „Лютні" явилося теж чимало Українців, які навіть не сподівалися, що свято польської пісні переміниться в попис шовіністичних маняків. Більшість промов напнзана була ремінісценціями до минулого Львова, але під політичним, не співацьким оглядом. Вершком нетактовности був виступ якогось торунського комедіянта, який, серед оплесків численно зібраної публики, плів теревені на тему побідного походу „песьні польскей на шлякак гайдамачизни". Ясно, що українські гості демонстраційно залишили концертову салю, просто захоплені тактом і культурністю аранжерів свята й зібраної польської еліти.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ОРІЄНТУЄТЬСЯ НА ПОЛЬЩУ.

„Народні Політіка" обмірковує в статті свого головного редактора, д-ра Боренго, тенденцію Німеччини до втягнення Чехословаччини та інших держав Малої Антанти в обсяг своєї господарської політики, щоби промостити собі дорогу на близькому сході. Автор стверджує, що цей плян не має виглядів на успіх, бо як Румуннія так Югославія стоять на ґрунті співпраці з Францією й Польщею, а не з Німеччиною. Щодо Чехословаччини, то вона зорієнтована цілковито в напрямі природного її тяготіння, значить, в напрямі Польщі.

ЗЛОВЖИВАННЯ В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ КООПЕРАТИВІ.

В Астрахані розпочався процес проти 86 службовців місцевої кооперативи, що окрадали її й торгували підробленими катрками на хліб. Одна ґрупа обвинувачених випустила на ринок 8 і пів тисячі бохонців хліба, заробляючи на тім 57,000 рублів. Своєю роботою обвинувачені хотіли створити харчеві трудноції й викликати невдоволення серед населення.

ДОЯТЬ ЧУЖИНЦІВ.

Обовязуючий у совітській Росії закон постановляє, що кождий чужинець мусить підчас побуту на совітській території видавати щоденно на своє удержання що найменше 7 з половиною рублів ($3.75). Коли при виїзді з Росії подорожний не докаже, що він видав приписану скількість гроша, він мусить доплатити ріжницю. Тому, що ся постанова відстрашувала богатьох чужинців, совітський уряд змінив її тепер настільки, що особи, які тільки переїздять через совітську територію в дорозі до східної Азії, звільнені від обовязку таких високих видатків. Дотепер і вони обовязані були доказати, що за кождий день лишили в Росії по 7½ рубля.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ ПІДДЕРЖУЄ ЗАМКНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ҐІМНАЗІЙ

ПОЛЯКИ КАЖУТЬ, ЩО УКРАЇНСЬКІ ҐІМНАЗІЇ БУЛИ ОСЕРЕДКОМ ПРОТИПОЛЬСЬКО-ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ.

ВАРШАВА (Польща). — Освітна комісія польського сойму відкинула всі внески українського посольського клюбу в справі поновного відкриття українських ґімназій в Тернополі, Дрогобичі й Рогатині. Коли ця справа прийшла на пленарне засідання сойму й посолка Мілена Рудницька почала промову для піддержки українського внесення, зі сторони послів урядового бльоку почулися викрики: „Геть з польського сойму! До Берліна! До Женеви! Забирайтеся відсіля" й т. п. На це посолка М. Рудницька заявила: „До Женеви підемо, чи вам це подобається, чи ні, бо це наше право!"

Увесь час обговорення справи замкнення українських ґімназій на салі сойму панував непорядок і вигуки зі сторони пілсудчиків. Нарешті урядова більшість сойму погодилася з промовою голови освітної комісії, посолки Яворської, що українські ґімназії були осередками протипольської й протидержавницької діяльности молоді, а тому замкнення їх сойм одобрив. Українські посли ці твердження збили, бо уряд не має таких доказів, а крім того він не замикає польських ґімназій, де ввесь час викривається комуністична, чи яка інша протидержавна акція. Українські посли ствердили, що замкнення українських ґімназій це лиш одна частина з програми славетної „пацифікації" Галичини.

НІМЦІ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ПЛАТИТИ РЕПАРАЦІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Тут велике враження зробило те, що німецький уряд передав заяву послам чужинецьких держав у Берліні, які зацікавлені в репараціях, що Німеччина не встані далі платити ніяких репарацій. Отож міжнародня конференція в справі репарацій, яка має зібратися в Льозані, може обговорювати лише питання, як знести для Німеччини репарації, а не зміну їх.

Німецький уряд катеґорично заявляє згори, що він не погодиться на зменшення репарацій, чи на відрочення їх плачення, або на яку іншу часткову зміну пляну репарацій. Уряд буде домагатися повного знесення репарацій, щоб мати можливість сплачувати міжнародні борги, які він затягнув по війні. Кажуть, що таку заяву уряд видав після нарад з анґлійськими фінансістами.

ЯПОНІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ УВАГИ НА ПРОТЕСТ АМЕРИКИ.

ТОКІО (Японія). — Через крізу японського уряду ще нема формальної відповіди на протест Америки проти порушення Японією пакту Келоґа. Одначе вже тепер можна сказати, що Японія не зверне уваги на протест Америки, а буде далі виконувати в Манджурії намічену нею програму.

Крім того Японія буде домагатися зміни пакту Келоґа в тій частині, що торкається Далекого Сходу взагалі, а Манджурії зокрема. Позиція Японії скріплюється тим, що ні Франція ні Анґлія не піддтримали американського протесту.

ЧЕКАЮТЬ ВІДПОВІДИ ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Канцлер Брінінґ провадить дальші наради з лідерами ріжних парляментарних ґруп у справі продовження на неозначений час президіяльного терміну президентови Гінденбурґови. Коли переговори дадуть бажані для Брінінґа наслідки, він скличе райстаґ на спеціяльне засідання в цій справі.

Гітлер, що тепер знаходиться в найбільшій опозиції проти президентури Гінденбурґа, ще не дав своєї відповіди. Він провадить наради з іншими лідерами націоналістичних ґруп. Від його відповіди буде залежати успіх, чи невдача заходів канцлера Брінінґа.

ЩЕ ОДНА ДЕРЖАВА БАНКРОТУЄ.

СОФІЯ (Болгарія). — Премієр-міністер Мушанов заявив, що Болгарія скоро звернеться до всіх держав з проханням прийти їй з фінансовою допомогою. Болгарія вже доходить до такого тяжкого стану фінансового, що вона не буде в силі сплачувати міжнародніх боргів без нових позичок.

Таким чином Болгарія наближається до низки тих держав Східної Европи, що вже признали себе банкротами.

ЗАМАХ НА ІТАЛІЙСЬКОГО КОНСУЛЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Антифашист, Італієць Джузепе Джентіле, стріляв до італійського консуля й легко поранив його. Напасника арештовано. Він заявляє, що атентат робив з особистих причин, але назагал думають, що це робота антифашистів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЗНАКИ ЗВОРОТУ НА КРАЩЕ

Економія тепер у цілім світі на першім місці. Це зовсім природне явище, бож усюди економічна скрута, яка може довести дуже легко до нового економічного хаосу. Та навіть у такім положенню політика далі заважує. А не так політика, як ті, що нею кермують. Бо як би не побоювання ріжних політиканів за свої позиції, то й ріжні питання економічної натури розвязуваноб далеко скорше й розумніше. Клясичним приміром щодо цього являється прогибіція. Навіть тепер, коли її повалено в Фінляндії величезною більшістю голосів; коли там заявилися за її знесення навіть ті, що давніше, найбільше фанатично обороняли, в Америці бояться партії втягнути прогибіційне питання у виборчі плятформи. А діється це головно тому, що політикани більше цінять свій вибір ніж справу чи свої власні переконання. І тому оглядаються на всі боки, бо хочуть дістати як найбільше голосів. Та прогибіцію втягають і до економічної програми. Тому не буде можна тим разом з неї так легко викрутитися.

Покищо маємо до діла з предложеними урядом конґресови ріжними проєктами, які можуть принаймні започаткувати ліквідацію депресії. Президент Гувер, бажаючи приспішити переведення цеї програми, звернувся до конґресу зі специяльною заявою, в якій просить представників у конґресі залишити партійні спори, а сконцентрувати увагу на як найскоршу ухвалу запропонованих йому проєктів.

Та саме тепер була би добра нагода для сенаторів і конґресменів, настроєнних ворожо до адміністрації, розправитися з нею в конґресі за те, що вона не скликала ще літом надзвичайної сесії конґресу для полагоди того, з чим тепер урядови так спішно. Це була би добра нагода виголосити ряд промов, які були би добрим аґітаційним засобом для тих, що такі мови виголошували би. Та на таке тепер у конґресі не заноситься. Ніяка партія не хоче себе наразити на те, що це вона є причиною зволікання з ратунком безробітних і потребуючих. Це небезпечне з огляду на наближаючіся вибори президента держави.

Нюйорська біржа це розуміє. Тому папери з новим роком піднеслися, хоч на ділі не сталося нічого особливого. Це тільки перше предчуття, що в році виборів всі будуть старатися довести до звороту до кращого.

ЯК ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ОБХОДИТЬСЯ ЗІ СПАДКОЄМЦЯМИ ПОЛЬСЬКИХ БОРЦІВ ЗА ВОЛЮ.

(Оригінальний допис).

(Докінчення)

III.

Тимчасом запав уже цілий ряд розсудів (вироків), приказуючих державному скарбови звертати позабирані маєтки.

Цілий ряд осіб одержав уже свої маєтки назад, а тепер „санаторський" (бебехівський) уряд, що при помочи виборчих надужить має в соймі невільничо послушну собі більшість — хоче при помочи осібного закону перечеркнути ті оречення найвищого суду.

Вправді конституція каже, що суди є незалежні і видають свої розсуди в імени републики, та що ті розсуди не сміють вже бути ніякою іншою властістю змінювані, але щож це обходить панів, котрі мають на своїх плечах такі провини як ґаліцьку „пацифікацію" та берестейські надужиття. Вониж преці — а зосібна п. Міхаловський — уміють так „вияснити" („інтерпретувати") кождий закон, що все „на їхньому стане".

Приклади таких „вияснень" відчули вже нераз люди, що мають „щастя" бути горожанами польської річипосполитої.

Треба тут піднести, що дуже помиляються ті, котрі думають, що **„Польща згине"**, коли спадкоємці повстанців позискають назад маєтки своїх покривджених предків, і котрі верещать, що це зруйнувало би державний скарб.

Так однак справа не стоїть, бо розходиться тут лише о яких **сто тисяч гектарів**, що мають бути повернені законним власникам. Одиакож ті маєтки, будучи в руках приватних власників, принесуть безумовно — у формі податків — далеко більше доходів державі, ніж позістаючи під бюрократичним зарядом ґенерального директора державних польських дібр (камери), п. **Льорета.**

І польська республика певно не стратить на тім, коли той п. Льорет — замісць як доси ґаздувати **на 2,861,032** гектарів ліса, буде ґаздувати на просторони сто тисячів гектарів меншім.

Кажуть, що Льорет є власне одним з авторів того проєкту закона про „направу (!) кривд", але попри нього мав при уложенню того проєкту намучитися також немало якийсь **Франкенштайн-Сечковський,** людина очевидячки еврейського походження.

В його родині певно не було ніяких польських повстанців, то та справа його певно не пече і не свербить. Але що оба ті пани — разом зі своїми оберкомендантами — Пристором і Міхаловським — дуже сумнівну прислугу роблять Польщі своїм преславним законопроєктом,то це також річ певна.

На одну ще річ треба звернути нашу увагу: чесні проєктанти раді би дати спадкоємцям повстанців відчіпного по **триста гектарів — „на кресах"**, цебто на українських і білоруських землях.

А ми би запитали їх: **яким правом** розпоряджаєтеся ви **нашими землями?!**

Всі більші панські посілости „на кресах" давно вже заплачені потом і кровю українського і білоруського селянина, та вистраждані буками, які так рясно падали на його плечі з польсько-панської руки. І лише тому селянинови належиться та земля, а ніяким способом потомкам польських повстанців.

Що більше! Навіть коли і в корінній Польщі Москалі забрали **колись** польським повстанцям їх більші посілости — то! т! посілости належаться безвідплатно польським хлопам, котрі перше яко панщизняки, а потім яко використувані панами наємники ті ґрунти обробляли. Спадкоємцям повстанців належаласяб лише грошева відплата.

Та всеж таки, заки ще прийде до справедливої ґрунтової реформи та віддання народови того, що належить до народа (а це в **теперішній** Польщі неможливи) — такий закон, як цей „про направлення (!) кривд" потомкам повстанців — є нечуваним скандалом, а культурний світ за голову схопиться, коли довідається, які то „файні" законопроєкти ухвалює польська соймова більшість, вибрана насильствами та шахрайствами.

В Злучених Державах у Вашинґтоні сидить польський амбасадор п. **Філіпович,** колись — перед чверткою століття — великий польський революціонер і терорист, орґанізатор революційних гуртків поміж вуглевими шахтярями в Заґлембю (басейні) Домбровським.

Він ще в р. **1904** підчас російсько-японської війни їздив разом зі своїм товаришем по революції — Пілсудським до Японії в цїли намовлення тамошного уряду до творення з полонених Поляків — польських леґіонів.

А й **жінка п. Філіповича** це не є собі звичайна польська дама. Вона ще в 1906 році яко революціонерка зі школи Пілсудського (знана в цих кругах під іменем „Гарна") кинула **бомбу** на кровавого московського ґубернатора в Варшаві — **Скаллона.** А замах той не удався лише тому, що бомба вибухла кілька секунд запізно.

Тепер п. Філіповіч уважає за своє головне завдання покривати перед культурною Америкою такі свиньства як „пацифікація" та берестейські насильства.

Крім того веде ще — бувший революціонер п. Філіпович гострий нагляд над українською пресою в Америці, а зосібна над „Свободою". Той нагляд скріпився ще від часів **„пацифікації"** та величавих протестаційних маніфестацій американських Українців проти тої закали XX. століття.

Але може би п. Філіпович — той також свого роду „бувший повстанець" — звернув увагу своїх варшавських хлібодавців на це, що той їх новий законопроект „про направу (!) кривд", зроблених колись Москалями повстанцям — це один великий скандал, котрий як дійде до відома американського (а очевидно — й европейського) загалу, то певно не окружить новим „сплендором" польської держави...

Але щож робити! Насильством і шахрайством вибрана соймова більшість ділає справно мов автомат. Про це сказав недавно один з членів тої більшости співробітникови „Курера Поранного" ось що:

„Я маю нераз враження, що наш сойм стався просто машиною, дупим орудям без всякої самостійної думки: законопроєкти, вложені поміж триби в палаті намісниківській (де є президія ради міністрів), переробляє без усякого шелесту палата при Вейській вулиці (сойм) і випускає яко готові закони в „Дневнику Законів". То не є парлямент — як то його розуміють в культурнім світі — але **автомат**. Посли нібито щось балакають, але могло би дуже добре обійтися і без того балакання, а вислід був би той-самий: кождий законопроєкт, що вийшов з президії ради міністрів — зістає в тімсамім звуці, — без зміни навіть одної запинки —. „ухвалений" соймом, а потім і сенатом, навіть коли посли — бебеки переконані про слушність поправок, ставлених опозицією, то зправила відкидають їх.

„В той спосіб з послів бебеків повстає це одна катеґорія урядовців, котрі за доброю оплатою — потверджують **вставанням** з місця і **сіданням** (спосіб голосування) це, що вийде з намісниківської палати".

Ось таке сказав один польський посол, сам бебек.

При такій практиці — очевидно і законопроєкт про „направу кривд" і т. і. буде соймом без змін принятий.

Буде це одна польська компромітація більше — але тим краще для нас...

Іван Гуцуляк.

Кождий сотик, кождий датої
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.
Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

—o—

Хоч бурі йдуть і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбе нас вража лють,
Не розідять кордони.
Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

—o—

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу **має** „Рідна Школа" в старому **краю! Памятаймо на це!**

Йосиф Томас.

НА МЕЖІ ІНДОКИТАЙСЬКОГО ПРАЛІСА

У полудне зупинився я в невеличкому селі. Від рана авто зробило 150 км. по розпеченому камінню. Тропікальне сонце пекло вже пів року, день за днем, від шестої години рано до шестої вечером. Тоді в лютім сухе веремя схилялося до кінця й туземці ждали перших капель дощу, які мали звогчити висохлу країну. Потім падатиме дощ що дня, може годину-дві, скоро, начеб олово падало. Рижові поля затопляться водою, в коронах кокосових пальм зазеленіє нове листя й джунґлі. Хати стоять на високих палях, метер і два метри над землею, бо вода підніметься та треба буде їздити човном.

До полудня я переїхав кількома селами. Видно було в них лише поодиноких туземців. У камбоджських оселях нема того життя й веселости, якими визначаються села середущого та північного Індокитаю. Тут на півдні живе нарід іншої раси й іншої віри, його душа замкнена, з нахилом до мелянхолії.

Полудневе сонце зганяло останні ознаки життя з вулиць. Кампот це невеличке село на перехрестю двох доріг, що ведуть у ріжних напрямках до Сіямського заливу. Тече туди ріка, а в її чистій воді відбивається голубе небо. Незадовго, після перших дощів, ріка переміниться в озеро. В Кампоті є бунґальо, в ньому можна зїсти. Живе в ньому кілька французьких кольоністів.

Шофер радив мені добре наїстися та давав мені добрий примір. Видно знав, чому.

Треба було їхати ще 92 км. до Реаму, малої пристані в Сіямськім заливі. За Кампотом змінився зовсім краєвид. Камінна дорога перемінилася в праліс. У тіні високих дерев не було більше місця для кокосових пальм. Місцями продиралося горяче сонішне проміння, а цвіти орхідей обертали до нього свої чаші. Дерева, бамбуси, ліяни, насичені вохкістю землі та воздуха, витягалися вгору до сонця, щоби ратуватися перед смертю. Бо темна, непроникліва гуща грозила удушенням. Внизу гилля було густо сплетене, що ніщо крізь неї не продісталося. Папуги, гарно опірені, боялися авта та з вереском старалися скритись у високих деревах: їх крила тріпотіли підчас лету. Безчисленні малпи переганялися по дорозі та лише помало, злісно відлазили між корчі, з галуззя яких гляділи цікаво на авто.

У пралісі було досить води, що повільно текла плиткими коритами. Через воду покладені були містки із слабих пнів, які тріскали під тягаром авта. На2 дорозі, довгій 92 км., було 115 таких містків, може два метри довгих. Усі були нумеровані, а коли десь станеться нещаслива пригода, то те місце означують числами двох найближчих містків. Цим разом містки були неушкоджені, а здовж дороги стояли також телеґрафічні стовпи. Та часом стадо диких слонів заблукається на дорогу та повалить стовпи або понищить містки. Коли при таких обставинах приключиться нещасливий випадок, авто не докличеться помочі. На цілій дорозі пралісом нема ні однісенької хати, ні сліду людського життя.

Пізно пополудні дорога вибігла з праліса та заблисла голуба рівнина моря. Над берегом моря стояло кілька хат туземців. Оподалеки на травистій рівнині були два нові, деревляні будинки, певно бунґальо, а може з 200 метрів від нього починався густий неприступний праліс, який з усіх боків замикав невеличкий, замешканий острів. То був Реам. Перше моє враження було пригноблююче. На тій самотині мав я чекати два-три дні, а може й тиждень, на невеличкий сіямський корабель, який відвезе мене до Банґкоку. Не було відомо коли, „Нібґа" приплине.

Бунґальо то був деревляний будинок, побудований на палях, який метер понад землею. Надолі була кухня та комірка, на першім поверсі сходилося з веранди до малої кімнати, яка була всім, відповідно до потреби; в полудне й вечером була їдальнею. Нафтова лямпа й погана вечеря з мясних консерв, що походили зі Саіґону, те все відповідало мойому настроєві з першого вечера.

По вечері камбоджський бой попровадив мене до другого будинку, де буду спати. Стояв цей будинок яких 200 метрів на самоті й у повній пітьмі. Бой ішов попереду, ніс лямпу низько при землі, а бамбусовим прутом розгортав траву, щоби виполошити вужів, колиб там який нічю заблукався. Тропікальна ніч окутувала праліс і море, „блідо-голубе, небо мерехтіло безчисленними зірками, а сверщки дзвонили в траві. То був одннокий звук у тій самотині.

Я був одиноким гостем у бунґальо, крім ящірок, які вганяли по стінах і ловили москітів. Кілька разів у ночі озвався зовсім близько сильний голос, цілком подібний до людського: „Ґеко! Ґеко!..." Я порахував: тих голосів слідувало все пять або сім по собі. Це велика ящірка ґеко була десь у бельці моєї кімнати. В Індокитаю кожен знає, що непаристе число тих звуків означає щастя.

Ранішне сонце залило своїм сяйвом блакитний залив і низьку смугу землі між морем і пралісом. Реам робив тепер приємне враження. Бунґальо, що я в ньому задержався був, стояв на стовпах півтора метра понад землею задля охорони перед вохкістю і ріжними влізливцями тропікального підсоня, а дерево, що з нього був побудований бунґальо, було запущене, щоби його муравлі не перегризали. З одного боку була веранда, яка ослаблювала сонішне світло та не позволяла йому ввійти відчиненим вікном у світлицю. В середині не було стелі: чотири кімнати були від себе відділені невисокими стінами, а над ними знімався дах, у якого бельках гніздилися ящірки ґеко.

Яких 50 кроків від того будинку був морський беріг: невеличкий залив замикало кілька острівців і ріг суші. Вода була блакитна наче небо, чистенька-прозора та спокійна, лише при пісковім березі була трохи тіниста. Обабіч заливу росли ґрупки кокосових пальм, а за ними всюди, куди оком глянути, простягався безмежний праліс. До заливу вибігала мала деревляна гребля, до якої причалював сіямський корабель, а оподалеки були два човни, від яких заносило гниючими рибами.

По другому боці були два або три деревляні будинки, а за ними, яких 300 метрів від берега, починався праліс; спершу рідкий, подекуди прорубаний, дальше густий та недоступний. Над самим берегом моря було десять хат туземців. Це був увесь Реам. Можна було собі уявити, яким життям жиють кольоністи в тій самотині: боротьба з природою, виснажуюче підсоння й недуги; ні сліду культури; на духові розривки нема ні охоти ні часу.

Містер Барлет, який вів бунґальо, був товстий, з лицем наче місяць у повні. Був двацять літ кухарем у Саіґоні та в Пном Пенг. Із його постави видно було, що колись варив добре, поки було з чого. Тепер мав у кухні лише риби та консерви. Все інше й зеленину й овочі замовляв у Саіґоні, куди було два дні дороги автом. На столі мав французьку „кухарську книжку", одиноку книжку в Реамі. Присклaдав собі грошей і тепер хотів на старі літа жити в бунґальо, яке побудував тут тому два роки. Жив із туземкою та мав від неї 10-літнього сина. Хлопець ріс без догляду та без товариства, бо був „демі-блян" (на-пів білий) і не міг бавитися з дітьми туземців.

— Я був би тут спокійніший, — говорив мені пан Барлет — тут спокійно тай здоровіше повітря, ніж у глибині країни, та нема тут води для пиття. Літом ловимо дощівку, а тепер вязні привозять її з праліса. Ходіть подивитися.

До будинку приїздили 5 нагих туземців, які тягли візок із судиною води. Реам є також карною оселею; я пізнав зараз першого вечора, що надається до того. Вязні живуть в одному з будинків, зрештою цілий день мають повну свободу. **Праліс не позволяє їм утекти, праліс досі ніким непрослідженний, в якому слон і леопард живуть собі безпечно перед людиною.**

Із окраїн ліса піднімалися хмари диму: це вязні винищували густий низький заріст, а коли корчі посохли, обкладали ними дерева та підпалювали. Високі пні тліли та горіли кілька днів, заки впали. Так крок за кроком людина боролася з пралісом, щоби здобути землю для нових плодів.

Якого пів кільометра від бунґальо на березі заливу стояла ґрупа хат. Було їх багато, може з десять. Фронтом побудовані до дороги, ззаду сягали аж до моря, бо були побудовані на стовпах над водою. Цілі були з бамбусу, основні стовпи й плетінка стін і крівля були покриті пальмовим листям. Зпереду крівля виставала понад стінами, так, що творила ще дах над верандою, яка також була побудована на палях. Не було ні вікон ні дверей, бо з фронту не було стіни, а великий отвір на ніч закривали рогожею. Видно було цілу середину хати, одначе око прохожого, осліплене сонцем, не розріжняло подробиць у пітьмі. Перед кожною хатою було огнище, де варять дивні річи. В глиняній судині, що подобає на старинну амфору, була вода. Води є тут мало, тому її щадять. Побіч стояла інша судина, мабуть порожній пень дерева; в ній гарна, смаглява дівчина товкла топірцем збіже. Її одинокою одежею, як усюди в Камбоджі, був сампот пестрих барв, начеб покритий тропікальними мотилями. Є це матерія, обвинена довкола тіла над грудьми, а сягає під коліна. Гарні є ті камбоджські дівчата, повного тіла, з великими очима, з яких визирає якась мелянхолія, прикметна тій расі. Пареанґ (чужинець) був чимсь незвичайним біля хат, тому полохливі крамон (дівчата) поховалися.

В одній хаті видно було широке ліжко, виплетене з бамбусу та прикріплене на па-

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІЛВОКІ, ВІС.

„Масове віче".

„Масове віче" в нас відбулося в пятницю, дня 11-го грудня б. р. Початок був точно в годині 8-мій вечером.

Роздавали летючки в Мілвокі та поза Мілвокі. Скликало це віче товариство „Поступ", відділ Союза У. Р. О. Кричали члени того товариства, мовляв, приходіть всі разом на масове віче, буде говоргти товариш М. Князевич, що недавно прибув зі старого краю. Він розкаже нам про дійсне становище в Західній і Радянській Україні.

Товариш М. Князевич був на Західній Україні саме тоді, як почалися масові арешти українського селянства й робітництва по цілій Галичині. Він за два місяці і пів добре все там пізнав.

А на радянській Україні та в цілому радянському союзі був саме в часи економічної відбудови. За три місяці і пів товариш М. Князевич приглянувся дуже добре тій відбудові. Він був у Москві, по селах коло Москви, в Харкові, в Києві, на Донбасі та в інших місцевостях радянської України.

Я походжу з Великої України, з Київщини. Мене зацікавило також піти на те „масове віче", послухати, що товариш М. Князевич буде говорити про большевицький рай на радянській Україні, бо я ще маю там стареньку маму й рідного брата, котрий не признає своєї рідної мами, як наказує йому большевицький закон.

Приходжу я до галі під число 1207 Норт Шеста вулиця. Стоять біля неї люди по два, по три на хіднику. Я зайшов до середини. Кажуть мені, що аж на третім поверсі буде „масове віче". Виходжу по незамітаних сходах на третій поверх до салі. Саля брудна, нечиста, сплювачки такі, що дивитися на них неможливо від сплювання та недокурків. Повітря в салі таке квасне, що аж голова крутиться. На салі кілька крісел і ослонів попід стіною. Коло дверей вузенький столик з комуністичними журналами.

На переді маленьке підвищення для бесідника, тов. М. Князевича. На стіні портрет Леніна й ріжні комуністичні таблиці. Тепер я переконався, що не товариство „Поступ" скликає віче, а комуністична партія. Та нічого, послухаю.

Вже година 8-ма, а до салі зібралося не велике число людей. Були люди з західної України і з радянської України. Предсідниця, молода товаришка, покликала на секретаря віча товариша Рудого.

Бесідник товариш М. Князевич став разом з ними коло стола по середині салі. Розпочалося „масове віче". „Товариші й товаришки!" кричить горлас т. Князевич, „часопис „Свобода", капіталістичні редактори „Свободи" й разом всі підпанки „Свободи"... стоять разом з польськими панами, фашистами, як тут в Америці так і в старому краю, домагаються нашого робітника грабувати" і т. д., що вже не до описання.

От і маєш: прийшов на віче, щоб почути від бесідника т. М. Князевича, що побував на Західній Україні, як то польський уряд допустився ганебного знущання над українським народом, коли післав жандармерію та уланів дерти й різати шкіру наших селян в Галичині, де розшивали хати, зривали підлоги, забирали й палили в хаті все, що роками було нажите, били, вязали і до того в тюрми саджали. Цього бесідник не сказав.

Таж т. М. Князевич якраз тоді був там, як почалися великі масові арештування, убивства селянства й робітництва дикою Польщею на Західній Україні, та проте він мабуть нічого не довідався, а тільки розповів якусь небилицю за адвоката.

Напав він на „Свободу", на редакторів, а разом і на уряд Союза, щирих працьовників і робітників, що керують орґанізацією, яка має поверх 35,000 членів, старих і молодих Українців, з ріжними допомоговими й посмертними міліоновими фондами. На людей і орґанізацію, що все пособляє Рідному Краєві й інвалідам, Рідній Школі, політичним вязням і т. д.

Мабуть т. М. Князевича коле в бік готовий капітал У. Н. Союза, а комуністичні комісари хотілиб забрати його в свою „колєктиву".

Дальше т. М. Князевич, прихвалюючи комуністичну Росію, говорив: Товариші й товаришки! Був я в самій Москві. Там я допитувався робітників, як їм живеться; мені відповідали: „Харашо!" Допитувався по скілько заробляють місячно; говорили від 180 рублів до 250 рублів; то залежить від фахового робітника.

„В ресторанах їжа дуже смачна. Робітники мають досить усього, бо самі робітники рядять, а не капіталісти. Приїхав з Москви до Харкова, де мав помешкання на Академічній вулиці. Вулиця ця була стара з вибоями, коли я у вечері лягав спати, але коли я вдосвіта встав, то побачив, що Академічна вулиця переродилася за одну ніч. Тепер вона була нова, чиста, вибуркована, що й не пізнати". От бачите, як робітники комуністчної партії працюють.

Тут товариші й товаришки комуністичної партії від радости аж в долоні бють; мабуть думають, що це правда. Хвалить М. Князевич своїх хлібодавців, аж до землі присідає, та ще й „Свободу" не забув та все плутається з редакторами „Свободи", що йому так засіли в голові.

Думаю собі: „Це бабуня, стара „Свобода" правду пише, а правда большевиків в бік коле".

Дальше т. М. Князевич казав, що він проїздив з Харкова до великого міста Києва. Місто зруйноване, але вже дещо поправлено; та дещо й інше таке собі щось говорив він. Був на Дніпровській електричній стації. Казав, що вона буде давати 800,000 кінських сил, а на Волзі 600,000. А потім почав кричати: „Товариші! Ви можете собі уявити, що то за великі чудеса комуністична партія творить!" Далі почав вихвалювати Донбас та розповідати, які там майни, з яких комуністи добувають вугля денно поверх 14,000 тон і т. д.

Потім знов помішав часопис „Свободу" і редакторів „Свободи", називаючи їх капіталістами і т. д. Я йому на запитах сказав: „Нащо ви, товаришу М. Князевич, мішаєте горох з бобом. Адже ви були на Західній Україні, в російських совітах, у Москві й на радянській Україні. Ми хочемо від вас послухати, як наш селянин і робітник проживає під Польщею нещасною, здохлою. Друге, як селянин і робітник під совітами на радянській Україні проживає, та що там діється лихого чи доброго, а ви все крутите, мовчите. Ціле „масове віче" йде за часопис „Свободу" і редакторів „Свободи".

„З вашої бесіди, товаришу М. Князевич, видно, що ви тільки потягом переїхали з Західної України до Москви, а з Москви до Харкова й до Києва та до Донбасу й інших міст. Крізь вікно з вагону ви виглядали, а вам не було часу пізнати все. Редакторів „Свободи" й панків там з вами не було, де ви були, й інших орґанізацій, згаданих на вічу, то нащож про них говорити?"

Коли зголосився до слова товариш Григорій Шилюк, котрий два тижні тому приїхав з радянської України, де відвідував свою маму й братів у селі Бузівці, то „товариші" не дали йому слова. Г. Шилюк був також у селі Конела, в селі Маріїці й на великій стації „Козятин" у свого рідного брата, що служить у червоній армії. Григорій Шилюк дійсно бачив на свої очі страшне положення українського робника й робітниці на радянській Україні. Моя мама, — розповідає він — ходить в такій одежі, що рубчик на рубчику зшиває та латає. У мене гроші були. Та де купити, коли в кооперативі нема. Ходять всі в білих штанах, босі й півголі. Отака їх одежа буденна і святочна. Чобіт нема де купити, а як є, то все для комуни, а ти, робітнику, чекай, поки не скінчиться пятирічка. А до того часу не дістанеш нічого. Їсти нема, як було колись, полотна нема, ременю нема, молока нема, сира й масла нема, а як дістанеш в кооперативі, то фунт масла коштує 12 карбованців, яєць нема, бо й курей нема. Сільське господарство знищено.

„Люди не мають ніяких надій на будучину. Кожен боїться один другого. Як хто що скаже проти влади совітів, ого! вже каторжну пятирічку дістав. Селянин має свою хату таку глиняну, що лише боком в неї влізе й коли ще два морґи землі, то той вже куркуль".

Брат Шилюка, Микола, забив одно мале паця для дітей, то за те дістав 7 років каторжної роботи. Г. Шилюк розказує, що страхіття й нужда велика панує там. Мила нема, — щоб обмитися. Недоїдають всі, бо хліба не мають. Колективою збирають, а комуною забирають усе. Бохонець хліба коштує від 5 до 6 карбованців. Комсомол ходить по селах і списує, скільки ще є у кого курей, гусей, безрог, корів, коней і іншого дрібного інвентару. Обдирають селян зі збіжжа, чобіт, одежі і всього, що попало.

У селі Бузівці побудували колективом величезну деревляну стайню. Дах і все збите деревляними кілками, бо цвяхів не мають. Отак дожилися селяни й робітники в комуністичному раю під пануванням сталінської диктатури. Український нарід просить, молиться до всіх держав світа про визволення зпід большевицького ярма й бажає мати свою українську самостійну державу.

Добродій Григорій Шилюк дійсно й справедливо бачив те тяжке й гірке становище селянина й робітника на Великій Україні, а тому йому не давали говорити на вічу.

Товаришеві М. Князевичеві не подобаються слова добр. Г. Шилюка, а інші товариші кажуть, що Шилюк був один день на Україні. Товариш Князевич закінчив своє віче „Щоденними Вістями", прихвалюючи їх попід небеса. Кричав так, що відітхнути не міг, розпинаючись за „Щоденні Вісти" й лаючи „Свободу". Інший якийсь „товариш" з Шикаґо виступав проти мене за те, що я обстоюю за „Свободою". Шикаґовець остро критикував „Свободу", але не знав, що говорив, як потім виявилося.

Третій товариш, Іван Глушко, критикував і висміював „Свободу" й редакторів за новинки тощо. До помочі йому встав товариш Рудий, котрий хвалив т. М. Князевича за те, що він нам привіз добрі слова й поради з радянського союза, а потім закликав вступати до комуністичної партії. Та ніхто не записався.

Я забрав знову голос; ледви випросив від товаришки предсідниці віча. Я відповів, що ми прийшли на віче послухати, що діється в старім краю на Україні Західній і Радянській, а тут почули лише критику часопису „Свобода", а також членів У. Н. Союза, яких називали буржуями й капіталістами. „Неправда ваша, московські товариші, казав я, — така орґанізація як У. Н. Союз допомагає богато членам, а також Рідному Краєві. Прошу товариша М. Князевича й його товаришів комуністів, нападаючих на „Свободу" й У. Н. Союз, сказати, чим ви допомогли, кому й де? Може Москві чи радянській Україні, чи Західній Україні? Абсолютно ніде нічого й нікому. Щодо поміщення в „Свободі" спогадів П. Котовича „Чотири роки на радянській Україні", то це спогади бувшого комсомольця, а тому, що це правда, то—так коле вас, комуністи. Таксамо й „На біжучі теми" про большевизм і комунізм теж правда, що вам так болить".

Оте „масове віче" почалося й закінчилося нападами на часопис „Свободу".

Взиваю всіх Українців міста Мілвокі й поза Мілвокі, щоб не ходили на збори комуністичні, або на „масові віча". Від таких наук большевицьких чи комуністичних користи ніякої нема й не буде.

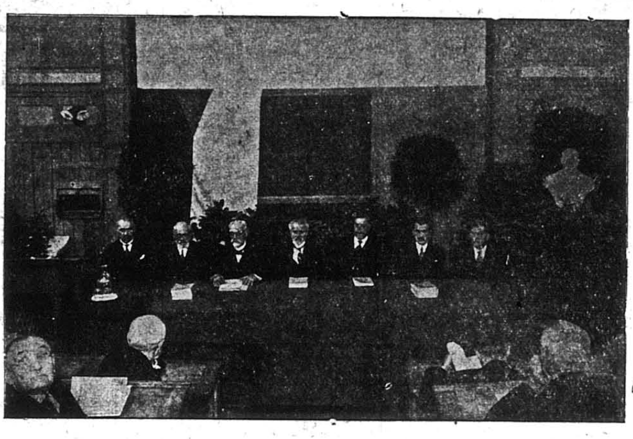
Приходіть на мітінґ товариства ім. Івана Франка й впишіться до відділу 103-го Укр. Нар. Союза, де знайдете велику користь і допомогу. Тут ніхто не буде вас дурити. Є сотки таких Українців, що не належать до ніяких орґанізацій. Приходіть що місяця по 15-му в суботу, коли відбуваються мітінґи на Скатт Стріт число 1231, і впишіться до УНС.

Т. Барсук,
член відділу 103 У. Н. Союза.

—o—

Свято 10-ліття Українського Вільного Університету в Празі.

На світлині бачимо президію свята. З ліва на право сидять: Ректор проф. Яковлів, проф. Колесса, проф. Горбачевський, проф. Антонович, проф. Шелухин, проф. Матющенко й проф. Лоський.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛ.

Український Горожанський Центр.

Ми виховані в неволі. В Австрії чи в Росії ми не дуже були зацікавлені в горожанстві. Самі держави про це не дбали, бо їм було краще мати до діла з темними масами. В Австрії хоч була „свинська конституція", а в Росії й такої не було. Тому наш нарід не був вихований у дійснім демократичнім дусі. Можна сказати, що з правдивою демократією стрінувся наш нарід доперва тут в Америці. Тут набрав він національної свідомости і тут виявив доперва своє зацікавлення до держави та тих прав, які він в ній має чи повинен мати.

Для обізнання Українців з горожанськими правами і обовязками і для обзнакомлення Американців з українським народом і його стремліннями, засновано в нашім місті тому 14 місяців „Український Горожанський Центр". Головний провід спочиває в руках п-ні Валентини Качмарової, яка виказала тут великий орґанізаційний хист та велику любов до свого народа. Вона походить з Великої України, зі священичої родини. Волощуків. В її роботі допомагав їй музикально дуже талановитий о. Роман Качмарський, відомий і серед американської публики зі своїх концертових виступів. Завдяки йому богато учеників і учениць музики з Содерн Каліфорнія Юніверзіти співають тепер українські пісні та носять українські одяги. І ось тут доводиться тепер зустрічати родовитих Американок, котрі співають „Ой зійди, зійди, ясен місяцю" чи „Ой не світи місяченьку" й інші українські пісні.

Треба згадати ще за деякі українські родини, котрі попирають щиро українську справу, а є ними громадяни: Вавричуки, Мартинові, Барицькі й Малиновські. Є й інші.

Центр хоче злити дві культури, американську й українську, в одну цілість, поширювати українську штуку і промисл, українську книжку, допомагати при вибиранню горожанських паперів, давати поради адвокатські й інші, опікуватися новоприбувшими та мати своє бюро праці.

Досі Центр дав понад 314 навідувачам поради, відвідав 68 хорих, дав даремно їжу 421 особам, уладив 92 концертові зібрання, дав бесідників до американських клюбів в 77 випадках, де говорено про українську справу і т. д.

Це подаємо тільки для ілюстрації праці Центру, бо вона далеко більша, ніж тут подано. Ця програма може послужити й іншим того роду орґанізаціям за підставу до подібної праці. В більших громадах можна ту працю ще збільшити. Користи з таких орґанізацій будуть великі й їх треба поширювати по цілій Америці.

Адреса Центру така:

Ukrainian Civic Centre,
358 So. Boyle Ave.,
Los Angeles, California.

Микола Кузів.

—o—

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

Листопадове Свято.

У нашій громаді, при укр. прав. церкві св. о. Миколая, відбулося 6. грудня 1931 Листопадове Свято. Свято випало урочисто як ніколи перед цим. Рано була Служба Божа за полягли́х борців України, а вечером відбувся концерт. Програму концерту виповнили два хори: хор місцевий і хор ім. Лисенка з Честер під управою С. Мусійчука. Також виступали діти з піснями і деклямаціями. Між іншим була гарно виконана деклямація „Ранок 1. Листопада" (вірш С. М.) панною М. Лаврик з Честер.

Головним бесідником був адвокат Т. Свистун з Филаделфії, а в анґлійській мові промовляв молодий бесідник Іван Гринишин. Вступне й кінцеве слово мав місцевий парох о. І. Костюк. Збірка принесла 40 дол., а саме 20 дол. на Р. Ш., а 20 дол. на УВО, котру вислано через Обеднання.

Гість.

ликах сиділа на ньому молода жінка, загорнена в червоний сампот, а її смагляві груди, які давала немовлятку, вилискувалися наче горіхи в короні кокосової пальми.

Жінки й мущини носять такі самі сампоти та мають однакове на коротко стрижене волосся, підчесане вгору наче щітка, тому чужинцеві нелегко пізнати, чи це мущина чи жінка.

Слово „реам" значить танцювати, а всеж у тій відлюдній оселі ні в інших камбоджських селах нема багато танцю, ні іншої веселости. Люди тут пасивні, з нахилом до мрійливости, що є прикметою буддизму, а думка противитися чомунебудь є для них чужа. Радше дасться використувати Анамітові й Китайцеві, ніж мав би боронитися.

В останній хаті жив Китаєць. Він мав там крамничку з товарами щоденної потреби. Є тут лише кілька хат крім бунґалю, та Китаєць знає, що забогатіє. Боргує, купує кокосові горіхи виміною за товари, а зчасом до нього належатиме половина майна тубільців.

Під вечір сонце озолотило крівлі хат, кидало тіни під дерева на червоний пісок дороги, гралося з білими стяжками малесеньких филь, що їх приплив ліниво приганяв до берега, а потім сховалося за рожевим овидом. Я радів тією хвилиною, бо можна було відложити тропікальний шолом, який тоді в лютім охороняв увесь день перед сонішнім ударом. Від моря подував свіжий леґіт, а на побережі скоро стемніло. Трави й корони дерев оживилися голосами тисячів сверщків, начеб озвалися приємним звуком бронзові дощечки пагод. А до того прилучувалися інші сильніші звуки, начеб молот ударяв об ковало: то ящірки ґеко лазили по деревах, шукали комах і кричали: „Ґе-ко!" Перший склад того слова кричали сильним голосом, а другий слабше, наче доповнюючий акорд першого.

Небо мерехтіло від золота зірок; здавалося, що їх більше є, ніж голубого простору на небі. Я довго сидів на веранді та слухав тихого шуму дерев. Незабутні тропікальні ночі!

Третього дня мав причалити „Нібга". Я встав вчасніше, ніж колинебудь, і вийшов на веранду. Біля бунґаля, в якім я все харчувався, стояв гурток туземців, що розмовляли щось живо. Я підійшов до них і зачув кілька разів слово „кгля треі". Пан Барлет вказав на землю, де були виразно відтиснені стопи великого звіра, видно було теж трохи крови.

— Дивіть, — сказав він — у ночі тут був леопард і розшарпав пса.

(З чеського переклав М. Н.).

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

—o—

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішніх її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

Михайло Зощенко.

ЛІМОНАДА.

Я, як відомо, не пю. Коли вже й позволю собі часом, то небагацько — так для пристойности або для товариства.

Більше ніж дві флашки відразу не випю. Здоровля мені не позволяє.. Колись, тямлю, на мої імянини — я чвертку випив.

Та це було ще в тих молодих літах, коли то в грудях серце молотом билося, а в голові кружляли ріжні думки.

А тепер старіюся.

Знакомий фершал ветеринарії, товариш Птидин, оглядав мене якось тут і навіть, чуєте, перелякався. Задріжав.

— Маєте — повідає — повну девальвацію. Де — каже — печінка, а де міхур, пізнати — повідає — рішучо годі. Ви дуже — каже — змаргалися.

Хотів я тарахнути того фершала, та потім я прохолов.

— Хіба, — подумав я собі — насамперед піду до доброго лікаря, впевнюся.

Лікар ніякої девальвації не знайшов.

— Орґани — повідає — маєте в доволі докладному порядку. І міхур — каже — зовсім докладний тай не перетікає. А що торкається серця, то серце ще дуже в собі. величаве, навіть — повідає — ширше, ніж треба. Одначе — каже — перестаньте пити, бо інакше, зовсім просто, смерть може приключитися.

А вмирати, цеж відомо, я не бажаю. Люблю життя. Я ще молодий. Ледви-ледви в початках „непи" трицять три роки вкінчив я. Можна сказати, я в повному розцвіті сил та здоровля. І серце в грудях маю широке тай, що найважніше, міхур не протікає. З таким міхуром лише жити, що аж гей! „Треба — подумав я — направду перестати пити".

Взяв я тай перестав. Не пю тай не пю. Годину не пю, дві годині не пю. В пятій пополудні пішов я, самособою, на обід до ресторану.

Зїв я зупу. Став я їсти мясо — захотілося мені випити.

— Замісць — подумав я собі — сильних напитків попрошу щось лекшого — нарзан або лімонаду!

Кличу:

— Котрий це мені — кажу — подавав обід, принеси мені лімонаду.

Приносять мені, самособою, лімонаду н інтеліґентній таці. Наливаю скляночку.

Пю цю скляночку тай чую: здається мені, що горівка. Налив я ще раз. Далебі, горівка. Що за чорт? Виллв я решту — найсправедливіша в світі горівка.

— Принеси — кажу — ще! „А то — подумав я собі — вдасося!"

Приносить іще раз.

Попробував я ще раз. Уже нітрохи ни сумніваюся — найправдивіша.

— Я — кажу — просив лімонади — а ти що, дурню, приніс мені?

А той повідає:

— Бо це в нас усе лімонадою називають. Зовсім відповідне слово. Ще з давніх часів... А природної лімонади ми, даруйте, не тримаємо. Нема аматорів.

— Принеси ще — кажу — останню.

І я не перестав. А спрагу мав я страшну. Лиш обставини перешкодили мені. Як то кажуть — життя диктує свої права. Треба їм піддаватися.

Не хоче.

— Пане доктор, що мені робити? Жінці щораз гірше.

— А пявки не помогли?

— Та ні! Три ледви зїла, а більше не хоче.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ІНЖИНІРІВ НА ЕМІГРАЦІЇ.

Давно вже стало певним, що економічний поступ нації є найміцнішою зброєю в її боротьбі за свою незалежність. Відомо й те, що інжинири-фахівці на економічнім фронті боротьби становлять, так мовити, старшинські кадри великої армії праці. Розуміючи добре це, а також і велике значіння організації для осягнення успіху в усякому змаганні, українські інжинири-емігранти ріжних фахів від перших же днів еміграції почали гуртуватися по фахах та теріторіях, куди їх закинула доля.

Минуло одначе десять літ, доки нарешті, внаслідок льогічного розвитку організаційного процесу, доспіла думка про обєднання всіх інжинірських організацій в один всеемігрантський союз. Ця думка була зреалізована на установчім зїзді представників 10 українських інжинірських організацій, що відбувся в листопаді 1930-го року в Чехословаччині, в м. Подєбрадах, в місті осідку одинокої української політехнічної школи — Ураїнської Господарської Академії.

Зїзд одноголосно ухвалив статут Союзу, вибрав головну управу Союза на чолі з інжін. доц. Вас. Іванисом, визначив завдання Союзу та плян чинности його на ближчий час. Місцем осідку головної Управи до наступного Зїзду вибрано м. Подєбради.

Зїзд визнав, що утворення Союзу інжинірів емігрантів не є конечною організаційною метою. Це лише перший крок до обєднання всіх українських організацій, як краєвих, так і емігрантських інжинірів. І тому зїзд ухвалив закликати Українське Технічне Товариство у Львові, як найбільш покликану до цього краєву організацію, взяти на себе ініціятиву для скликання Всеукраїнського Зїзду інжинірів з метою утворення єдиного Всеукраїнського Союзу. Львівське Технічне Товариство охотно погодилося на ту пропозицію й утворило для цеї мети окрему організаційну комісію. Але скликання Всеукраїнського Конгресу інжинірів з ріжних причин затяглося.

Щодо чинности Союзу, то вона розвернулася за минулий рік досить інтензивно. На 1 листопада м. р. Союз складався з 18 організацій українських інжинірів на еміграції з загальним числом членів 556. До Союзу входять організації українських інжинірів в Чехословаччині (9 організацій), в Польщі, Франції, Бельгії та Аргентині (по 1 організації). Отже це показує, що необхідність Союзу відчувається великою більшістю інжинірів-емігрантів та що молодий Союз став відразу численною по свойому складі організацією. До Союзу тягнуться українські інжиніри, розкидані одиницями або маленькими групками по цілому світі — з Болгарії, Югославії, Румунії, Німеччини, Персії, Китаю, Бразилії, Перу й ін. Для цих випадків Союзові очевидно доведеться змінити свій статут у тім напрямі, що членами Союзу можуть бути не лише організації інжинірів, але, у виключних обставинах, і поодинокі українські інжиніри, як фізичні особи.

Головна Управа Союзу за цей короткий час навязала зносини з цілим рядом чужинецьких інжинірських організацій: з Союзом чеських інжинірів і архитектів, з Союзом французьких інжинірів, з організаціями інжинірів у Польщі, з федерацією спілок інжинірів у Бельгії, зокрема зі спілкою інжинірів текстилії в Бельгії, з союзом інжинірів-агрономів в Бельгії. З цими організаціями Союз установив обмін фаховими виданнями. Як також з Чехословацькою Академією сільського господарства. Навязано також контакт з міжнароднім бюром інжинірів-консультантів, причому це бюро дало згоду на вступ до його складу також і консультативного бюра при головній Управі Українського Союзу. Недавно Союз вступив членом до Українського Академічного Комітету в Празі.

Головна Управа офіційно порушила також питання про вступ Союзу Українських Інжинірів до складу Славянських Інжинірів, що обєднує інжинірські організації Болгарії, Польщі, Югославії, Чехії й Росіян (емігрантів). Конгрес славянських інжинірів відбувся в днях 24—29 вересня м. р. в Парижі, де ця справа й була поставлена на порядок денний, але моменти політичні (спротив Росіян), а почасти й моменти формального характеру не сприяли принятті Союзу до Федерації в минулому році. Однак головна Управа, як це видно з її інформаційного бюлетина з дня 31/X, 1931 р., не вважає справу закінченою й має намір порушити її знову на наступному конгресі Федерації, що відбудеться в 1932 р. в Білгороді (Югославія). Ми знаємо, як вäжко дається українським організаціям вступ до міжнародніх обєднань, а тому й цей випадок нас не дивує. Ми певні того, що перешкоди й на цей раз будуть переборені.

У звязку зі світовою господарською крізою значний відсоток українських інжинірів опинився без праці. Цим була продиктована необхідність утворення при головній управі Союзу Бюра Праці. Бюро збирає інформаційний матеріял про умовини праці в ріжних країнах, який подається в журналі Союзу „Український Інжинір". За допомогою Бюра Праці кілька безробітних інжинірів влаштовано на працю. Але розвинути працю такого Бюра не дається відразу, а особливо тяжко це зробити нині, підчас небувалої крізи у всіх галузях господарства.

Найбільше нас тішить видавнича чинність Союза. До свого часу він видав дуже цікаво складений звіт (46 сторінок) про зїзд представників українських інжинірських організацій, що відбувся в днях 15—17 листопада 1930 р., та два числа журналу — трохмісячника „Український Інжинір", по 5 друкованих аркушів; готується до друку трете число. До співпраці в журналі редакції його пощастило притягти ряд визначних українських інжинірів та економістів; в цих числах вмістили свої статті й чеські інжиніри (професори Граський і Єждик). Підбором матеріялу й змістовністю цей журнал може з повним правом стати в ряд з фаховими виданнями старих інжинірських організацій інших народів.

Розвиток чинности нового Союзу, зокрема видавничої його чинности, в значній мірі обумовлений тим, що осередком його вибрано м. Подєбради, де перебуває одинока українська політехнічна школа. Але, на превеликий жаль, над цією школою, як відомо, висить загроза її ліквідації, якщо український нарід поза межами вати її своєю жертвенністю. Можлива ліквідація Академії, очевидно, сильно ускладнить працю Союза Інжинірів, бо буде розбитий налагоджений за минулий рік апарат Союзу. Союзний центр прийдеться мабуть переносити до якогось іншого осередку в Чехах або й до іншої держави. В кождім разі досвід недовгого істнування Союзу наявно свідчить про конечну необхідність збереження за всяку ціну цеї численної організації, як рівнож диктує створення ще ширшої організації — Всеукраїнського Союзу Інжинірів, який охоплював би не тільки інжинірів емігрантів, але взагалі всіх інжинірів по цей бік Збруча, доки по той бік його не зміняться політичні умовини, які дозволять розширити чинність Союзу на всі українські землі.

Л. Б.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

Листопадове Свято.

В неділю, дня 22. листопада, обходила наша громада свято української державности. По Службі Божій відправлено панахиду за поляглих героїв. Пополудні відбувся в Ліберти Гол концерт, у якому взяли численну участь Українці з Ансонії й околиці. Наш парох о. Ротко змалював у своїй промові події з листопадових днів на рідній землі й накликував до любови та єдности в боротьбі за нашу незалежність. Гучні оплески нагородили щиру бесіду о. Ротка. Опісля виступив на сцену хор парохії, в українських строях, під орудою гр. Романа Гвоздєвича, який підготовив відповідні до свята пісні переніс нас у Рідний Край та скріпив присутних жаром нашої пісні на дусі. Між продукціями хору були декламації які були віддані з таким зрозумінням та запалом, що можна дивуватися, що серед тут родженої української молоді знаходяться такі цінні скарби на службі рідному народови. Після кождої пісні та декламації гомоніли оплески, яко прояв загального одушевлення та подяки за працю. Відтак виступили на сцену школярики рідної школи в одностроях та милим співом і декламаціями віддали пошану героям, що положили свої голови за нашу державу. Публика нагородила тих малих виконавців гучними оплесками. В середині програми виступив громадянин Олександер Мерещак, котрий виголосив святочну промову, а довготреваючі оплески були виявом вдячности для невтомного робітника на народній ниві. По збірці на українських інвалідів виступив ще раз о. Ротко і виявив свою радість зприводу такого гарного відсвяткування народнього свята. Листопадове Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Жертвували як слідує:

При панахиді зібрано $26.15; на концерті: Агафія Бундзяк $10; по $5: о. О. Ротко, о. А. Улицький, Т. Захаревич, Анна Зборівська, Тов. співацьке при церкві св. Петра і Павла; по $2: О. Мерещак, Г. Патинок, І. Хіровський, В. Калина, В. Вавро, П. Ваньчак, М. Левицький, П. Лешняк, Анастасія Гульовська, Т. Кулявець, Паранька Тута, Анна Концевич; по $1: П. Боельо, Л. Закорчемна, Я. Горощак, Бронислава Мирон, П. Загоруйко, І. Патуляк, І. Шуран, П. Кріса, І. Андрушко, Марія Хомкович, М. Саміла, І. Радзіх, Я. Короташ, П. Патуляк, І. Савчук, Л. Бих, І. Глива, Роман Гвоздєвич, О. Шкирпан, А. Пошпур, Т. Герчаковський, І. Литвин. Разом $107.15.

Дрібними датками зібрано на тали $4.69; зі вступних тикетів прийшло $51.90. Разом $163.74. — Розхід зприводу концерту $28.90. З того вислано на інвалідів $78. Василь Пресковіч зложив на бідних в Ансонії $2. Лишилось для тутешніх бідних вдів $58.84.

Григорій Патинюк, секр.

Ощадна.

— Чи твоя жінка досить ощадна як на теперішні тяжкі часи?

— Дуже, бо каже, що має двацять два роки, хоч їй поправді вже трицять пятий рік.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛМАЙРА, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 271, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд на 1932 рік: П. Ващишин, предс.; В. Шабатура, заст.; К. Юськів, кас.; О. Витязь, заст.; Д. Чучман, секр., М. Рущак, заст.; А. Бубняк і Ф. Гулка, контр. комісія; І. Черкас, надз. хорих. Мітінги будуть відбуватись в кожду 3-ту неділю по першім, в Укр. Нар. Домі. Всі члени мають приходити на мітінги кождого місяця точно в 2-гій годині пополудни. — Д. Чучман, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд на 1932 рік: Мих. Телепський, предс.; Григ. Страдомський, заст.; Теодор Нановський, секр.; Ів. Терлецький, син предс.; заст. Дмитро Репич, кас.; Петро Качмар, заст.; Іван Рудик і Іван Кравець, контрольори; Теодор Нановський, дозор. хорих; Іван Лисак, до фани. — Т. Нановський, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, подає до відома тим членам, що не були на річних зборах, що уряд на 1932 рік затверджений той самий, що був у 1931 році, лише тСефан Новацький вибраний до контр. комісії. Місячні збори все будуть відбуватись по 10-тім кождого місяця. Довгуючих членів напоминається, щоб вирівнали свої залеглости за 1931 рік, бо в противнім разі будуть виключені. Проситься членів приходити більше на місячні збори і приводити нових членів, котрих будеться принимати без вступного. — Ігн. Улимипи, предс.; Семен Деркач, кас.; Павло Сеньків, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, подає до загального відома, що на річних зборах 13 грудня вибрано уряд на 1932 рік як слідує: Іван Заблоцький, предс.; Микола Гузар, заст.; Михайло Кулинич, рек. секр.; Іван Курчак, фін. секр.; Онуфрій Курочка, заст.; Данило Войтишин, кас.; Мих. Бабій, заст.; Володимир Туркевич, Андрій Бобак і Сильвестер Гриняк, контр. комісія; Мих. аШрак, Лев Білик, Анна Войтишин і Магдалина Войтишин, надз. хорих; Василь алайкШо і Антін Гладчук, прапорщики.

БРІДЖПОРТ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 15, повідомляє своїх членів, що на річних зборах вибрані слідуючі урядники: В. Степаник, голова; Ю. Кушнір, кас.; Л. Сарабун, секр. Мітінги в 1932 році будуть відбуватись в домі під ч. 124 — 3-та вул. Позамісцевих членів проситься у всяких справах відділу звертатись до секретаря: Лука Сарабун, 124 — 3-та вул., Бріджпорт, Па.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234, подає всім членам до відома, що на мітінгу 1-го січня вибрано уряд як слідує: Іван Кіценюк, предс.; Константин Пілат, фін. секр.; Михаїл Генега, кас.; Михаїл Гринішак, рек. секр.; Михаїл Огар і Матвій Могила, комітет хорих; Йосиф Вальчишин, Павло Сташків і Стефан Могила, контр. комісія; Іван Воробель, Йосиф Арцішевський і Василь Витушинський, хоружі. — К. Пілат, фін. секр., 161 First St., Elizabeth, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(35)

Ранком Тарзан знову пробудився після тяжкої ночі. Та він тепер уже не думав про те, що минулося. Ставши на дереві, він витягнувся у весь свій великанський зріст, набрав повітря повні груди й відітхнув, розправляючи свої мязи. Він дивився навколо. Перед його очима розложилися володіння Джана Клейна лорда Грейстока. Тарзан не пізнавав свого майна, хоч дещо, йому здавалося, він колись бачив.

Побачивши у віддалі чорних Вазирів, Тарзан підкрався до них ближче й зза кущів з цікавістю приглядався їм. Йому часами здавалося, що він ці облича вже десь бачив і вони йому знайомі, але з того нічого не виходило. Він з цікавістю дивився, як ті дикуни приготовлювали вогонь, а потім почали пекти на ньому дичину.

Тарзан почув тепер, що він голодний. Отже треба шукати собі якоїсь поживи. Він пішов на полювання зі списою і ножем. Ізза кущів Тарзан побачив групу молодих зебрів, що паслися. З великим трудом, стараючись як найліпше вкритися кущами, Тарзан почав підкрадатися до них. Він, ховаючись за низькими кущами, повз на череві все ближче, підкрадаючись до зебрів проти вітру, щоб вони не почули запаху його тіла.

Вибравши відповідну хвилину, він кинув спису в найближчу зебру. Вона закрутилася на місці від болю, а Тарзан тимчасом уже опинився в неї на спині й кількома ударами ножа звалив зебру на землю. Потім став на труп своєї поживи і вигукнув свій малпячий страшний крик перемоги. Цей крик почули дикуни. Базілі спинив своїх товаришів: „Великі малпи! — сказав він товаришам. — Що їх привело сюди!?"